

Eläinten
hyvinvointisitoumukset
Suomen
CAP-suunnitelmassa
2023-2027

Sisällys

Johdanto	2
Naudat	3
EHK 01 - Nautojen hyvinvointisuunnitelma.....	3
EHK 02 - Nautojen poikima-, hoito- ja sairaskarsinat.....	3
EHK 03 - Vasikoiden olosuhteiden parantaminen.....	3
EHK 04 - Urospuolisten nautojen olosuhteiden parantaminen	4
EHK 05 - Nautojen laidunnus.....	4
EHK 06 - Nautojen ulkoilu.....	4
Siat	5
EHK 07 - Sikojen hyvinvointisuunnitelma	5
EHK 08 - Vapaa porsitus.....	5
EHK 09 - Parannetut porsimisolosuhteet	5
EHK 10 - Emakoiden/ensikoiden olosuhteiden parantaminen	6
EHK 11 - Vieroitettujen porsaiden olosuhteiden parantaminen.....	6
EHK 12 - Lihasikojen olosuhteiden parantaminen.....	6
Lampaat ja vuohet.....	7
EHK 13 - Lampaiden ja vuohien hyvinvointisuunnitelma	7
EHK 14 - Lampaiden ja vuohien olosuhteiden parantaminen.....	7
EHK 15 - Lampaiden ja vuohien laidunnus	7
Siipikarja	9
EHK 16 - Siipikarjan hyvinvointisuunnitelma.....	9
EHK 17 - Siipikarjan olosuhteiden parantaminen.....	9

Johdanto

Komissio hyväksyi Suomen CAP-suunnitelman 31.8.2022. Suomen CAP-suunnitelma löytyy Maa- ja metsätalousministeriön [sivuilta](#) (eläinten hyvinvointisitoumukset ovat sivuilla 557-658). Tässä asiakirjassa on tiivistetty Manner-Suomen eläinten hyvinvointisitoumusten toimenpiteet EHK 01 – EHK 17.

Syksyn aikana eduskunnalle annetaan ehdotukset kansallisiksi laeiksi. Lisäksi valmistellaan niitä täydentävät alemman asteiset säädökset, sitoumusehdot ja viimeistellään tarvittavat tietojärjestelmät. CAP-suunnitelman toimeenpano alkaa vuonna 2023, ja se on voimassa vuoteen 2027 asti.

Toimenpiteitä voi valita yhden tai useamman, mutta kunkin eläinlajin osalta on valittava vähintään kyseisen eläinlajin hyvinvointisuunnitelmaa koskeva toimenpide (EHK 01, EHK 07, EHK 13, EHK 16). Eläinten hyvinvointisitoumus on 1-vuotinen ja sitoumuksen voi uusia vuosittain. Toimenpiteiden ns. perustasona on eläinten hyvinvointia ja merkintää säätelevä kansallinen lainsäädäntö, jonka toteuttamisesta ei hyvinvointikorvauksia makseta.

Naudat

EHK 01 - Nautojen hyvinvointisuunnitelma

Ehtoja on noudatettava kaikilla tilan naudoilla.

Kaikilla hyvinvointisitoumuksen tehneillä viljelijöillä on kokonaisvaltainen nautojen hyvinvointisuunnitelma sitoumuksen alusta alkaen. Hyvinvointisuunnitelma on vuosittainen toiminnan hallinta- ja kehittämissuunnitelma, joka sisältää tilakohtaisia toimia nautojen hyvinvoinnista, terveydenhoidosta ja bioturvallisuudesta. Viljelijä tekee suunnitelman vuosittain tilan olosuhteet ja tuotantotapa huomioon ottaen. Hyvinvointisuunnitelmassa on kuvattava olosuhteet, varautuminen häiriötilanteisiin, tuotannon- ja ruokinnan toteuttaminen, tautisuojaus, hyvinvoinnin parantaminen sekä mahdolliset havainnot ja kehittämistarpeet. Ruokintasuunnitelman teossa viljelijä voi käyttää apuna neuvojaa ilmastoystävällisempien ruokintaratkaisujen löytämiseksi.

Korvaustaso: 18 €/ey/vuosi

EHK 02 - Nautojen poikima-, hoito- ja sairaskarsinat

Ehtoja on noudatettava tilan kaikilla naudoilla.

Jokaista alkavaa poikimatonta 50 naudan ryhmää kohti on oltava vähintään yksi kiinteä tai osista koottavissa oleva erillinen karsina tai muu vastaava tila sairastunutta, hoidettavaa tai poikivaa nautaa varten. Ryhmä- tai yksilökarsinassa alle 12 kuukauden ikäisillä naudoilla on oltava tilaa vähintään 6 m² eläintä kohden ja yli 12 kuukauden ikäisillä naudoilla tilaa on oltava vähintään 9 m² eläintä kohden.

Poikineilla lypsylehmillä ja emolehmillä on oltava jokaista alkavaa 20 lehmän ryhmää kohden vähintään yksi kiinteä tai osista koottavissa oleva erillinen karsina tai muu vastaava tila sairastunutta, hoidettavaa tai poikivaa nautaa varten. Ryhmä- tai yksilökarsinassa pinta-alan on oltava vähintään 9m² eläintä kohden.

Lypsylehmiä tulee olla mahdollista lypsää koneellisesti.

Ryhmäkarsinoissa eläinten erilleen aitaamiseen on varauduttava. Makuualueen on oltava kiinteäpohjainen, hyvin kuivitettu ja pehmeä. Yli 6 kuukauden ikäisillä naudoilla hyväksytään myös rakolattiakarsinat, jos niissä on makuualueella lattiaa pehmentäviä rakenteita kuten rakolattiapehmikkeitä tai kumitettuja palkkeja.

Korvaustaso: 23 €/ey/vuosi

EHK 03 - Vasikoiden olosuhteiden parantaminen

Ehtoja on noudatettava kaikilla tilan alle 6 kuukauden ikäisillä naudoilla.

Vasikoilla on oltava runsaasti kuivitettu, kiinteäpohjainen ja pehmeä makuualue. Ryhmäkarsinassa tilaa tulee olla 2,25 m²/vasikka. Mikäli vasikka on emän kanssa, tilaa tulee olla 10 m².

Tilalla tulee olla pakastettua ternimaitoa tai ternimaitokorviketta. Ennen pakastamista ternimaidon laatu on mitattava. Pakastetun ternimaidon laadusta pidetään kirjaa. Vasikan tulee saada maito tai maitojuoma imemällä nisästä tai tutista koko juottokauden ajan.

Korvaustaso: 344 €/ey/vuosi

EHK 04 - Urospuolisten nautojen olosuhteiden parantaminen

Ehtoa on noudatettava tilan kaikilla vähintään 6 kuukauden – 18 kuukauden ikäisillä urospuolisilla nautoilla.

Jokaista nautaa kohden on oltava pinta-alaa lämminkasvattamossa vähintään 3,5 m² ja kylmäkasvattamossa vähintään 5,5 m². Makuualuetta on oltava vähintään puolet eläinکوhtaisesta vähimmäispinta-alasta. Makuualue on oltava kiinteäpohjainen, hyvin kuivitettu ja pehmeä tai rakolattiakarsinoissa makuualueella on käytettävä lattiaa pehmentäviä rakenteita kuten rakolattiapehmiä tai kumitettuja palkkeja.

Urospuolista nautaa ei saa pitää kytkettynä ellei tilapäinen, perusteltu ja hyväksyttävä syy sitä edellytä.

Korvaustaso: 135 €/ey/vuosi

EHK 05 - Nautojen laidunnus

Ehtoa on noudatettava naaraspuoleisille vähintään 6 kuukauden ja enintään 2 vuoden ikäisille nautoilla ja/tai yli 2 vuoden ikäisille nautoilla.

Tilalla voidaan edistää nautojen laidunnusta laidunkaudella kahden eri ehdon kautta. Laidunnusaika on vähintään 90 päivää. Tila voi valita joko molemmat (a ja b) tai vain toisen ehdon.

a) Nuorkarjan laidunnus (vähintään 6 kuukauden ja enintään 2 vuoden ikäisille naaraspuoleisille nautoille).

b) Emo ja –lypsylehmien laidunnus (yli 2 vuoden ikäisille naaraspuoleisille nautoille).

Laidunnuksesta on pidettävä kirjaa.

Jos tilalla on sitoumus nautoja koskevasta luonnonmukaisesta kotieläintuotannosta, toimenpidettä nautojen laidunnuksesta ei voi valita. Laiduntamiseen liittyviä toimenpiteitä ei voi valita tila, jolla on vain läpi vuoden ulkona kasvatettavia nautoja.

Korvaustaso: 67 €/ey/vuosi

EHK 06 - Nautojen ulkoilu

Ehtoa on noudatettava tilan kaikilla vähintään 6 kuukauden ikäisillä nautoilla.

Naudat on päästettävä ulkoilemaan vähintään 120 päivän aikana. Mikäli laidunnuksen (EHK 05) valinnut tila valitsee myös ulkoilun (EHK 06), on noudatettava kummankin ehtoja (laidunnus 90, ulkoilu tämän lisäksi 120).

Ulkoilusta on pidettävä kirjaa.

Jos tilalla on sitoumus nautoja koskevasta luonnonmukaisesta kotieläintuotannosta, toimenpidettä nautojen ulkoilusta ei voi valita. Ulkoiluun liittyviä toimenpiteitä ei voi valita tila, jolla on vain läpi vuoden ulkona kasvatettavia nautoja.

Korvaustaso: 33 €/ey/vuosi

Siat

EHK 07 - Sikojen hyvinvointisuunnitelma

Ehtoja on noudatettava kaikilla tilan sioilla.

Kaikilla hyvinvointisitoumuksen tehneillä viljelijöillä on kokonaisvaltainen sikojen hyvinvointisuunnitelma sitoumuksen alusta alkaen.

Hyvinvointisuunnitelma on vuosittainen toiminnan hallinta- ja kehittämissuunnitelma, joka sisältää tilakohtaisia toimia sikojen hyvinvoinnista, terveydenhoidosta ja bioturvallisuudesta. Viljelijä tekee suunnitelman vuosittain tilan olosuhteet ja tuotantotapa huomioon ottaen. Hyvinvointisuunnitelmassa on kuvattava olosuhteet, varautuminen häiriötilanteisiin, tuotannon- ja ruokinnan toteuttaminen, tautisuojaus, hyvinvoinnin parantaminen sekä mahdolliset havainnot ja kehittämistarpeet.

Korvaustaso: 11 €/ey/vuosi

EHK 08 - Vapaa porsitus

Vapaaporsituksessa ensikko/emakko on vapaana ennen porsimista, koko porsimisajan ja sen jälkeen koko imetysajan. Ensikon/emakon liikkumista voidaan rajoittaa vain poikkeustapauksissa ja tilapäisesti hoitotoimenpiteen ajan, jos se on tarpeen eläinlääkinnällisten tai muiden hoitotoimenpiteiden, porsaiden turvallisuuden tai työturvallisuuden vuoksi. Nämä rajoittamissyyt ja -toimenpiteet on kirjattava. Karsinassa on oltava kiinteää pohjaa ja riittävästi sopivaa materiaalia pesäntekoa varten sekä tongittavaksi ja kuivikkeeksi. Muokkautuvaa ja irtainta pesäntekomateriaalia on oltava tarjolla koko ajan porsimiseen asti. Virikemateriaalia ja kuiviketta on oltava koko ajan. Karsinassa on oltava katettu porsaspesä, jonka katto voidaan tarvittaessa avata.

Karsinassa ensikon/emakon on päästävä esteettä kääntymään ympäri. Karsinassa kääntöhalkaisijan tulee olla vähintään 170 cm. Porsituskarsinan pinta-alan on oltava vähintään 7 m². Tästä tilasta porsailla on oltava vähintään 1 m² sellaista tilaa, jossa karsinarakenteet suojaavat porsaita jäämästä emakon alle.

Viljelijä, joka on valinnut vapaa porsitus -toimenpiteen (EHK 08), ei voi valita parannetut porsimisolosuhteet -toimenpidettä (EHK 09).

Korvaustaso: 555 €/ey/vuosi

EHK 09 - Parannetut porsimisolosuhteet

Parannetuissa porsimisolosuhteissa ensikko/emakko voidaan siirtää porsitushäkkiin kaksi vuorokautta ennen laskettua porsimista ja emakko voi olla häkissä korkeintaan kolme vuorokautta porsimisesta. Porsimisen jälkeen ensikko / emakko voidaan pitää porsitushäkissä tilapäisesti enintään 7 vrk, jos emakko on aggressiivinen, levoton tai häkissä pitämiseen on muu hyväksyttävä syy. Porsitushäkki on purettava tai avattava välittömästi käytön jälkeen niin, ettei se rajoita emakon liikkumista karsinassa. Porsitushäkin käyttöaika ja -syy kirjattava.

Porsituskarsinan pinta-alan on oltava vähintään 6 m². Tästä tilasta porsailla on oltava vähintään 1m² sellaista tilaa, jossa karsinarakenteet suojaavat porsaita jäämästä emakon alle. Karsinassa ensikon/emakon on päästävä esteettä kääntymään ympäri. Porsailla on oltava karsinarakenteiden suojaamalla alueella hyvin kuivitettu makuualue. Pesäntekomateriaalia on oltava tarjolla koko ajan porsimiseen asti.

Viljelijä, joka on valinnut parannetut porsimisolosuhteet -toimenpiteen (EHK 09), ei voi valita vapaa porsitus -toimenpidettä (EHK 08).

Korvaustaso: 445 €/ey/vuosi

EHK 10 - Emakoiden/ensikoiden olosuhteiden parantaminen

Ehtoja on noudatettava kaikilla tilan ensikoilla ja emakoilla.

Emakot ja ensikot on tiineytettävä pihatossa tai ryhmäkarsinassa, joissa emakot ja ensikot ovat vieroituksesta seuraavaan tiineytymisen varmistamiseen koko tiineysajan. Ensikkoa tai emakkoa saa pitää tiineytyshäkissä enintään kahdeksan päivän ajan siemennyksen yhteydessä. Häkin käytöstä on pidettävä kirjaa. Ruokintahäkkien ulkopuolista esteetöntä lattian kokonaispinta-alaa on oltava vähintään 2,25 m²/eläin ja tästä tilasta vähintään 1,3 m²/eläin on oltava kiinteäpohjaista, kuivitettua makuualuetta tai sikojen esteettömästi saatavilla on heinää tai olkea.

Korvaustaso: 53 €/ey/vuosi

EHK 11 - Vieroitettujen porsaiden olosuhteiden parantaminen

Ehtoja on noudatettava tilan kaikilla 2–3 kuukauden ikäisillä porsailla.

Viljelijän on huolehdittava jatkuvasti vieroitettujen porsaiden hyvistä olosuhteista, jotta siat voisivat hyvin. Stressaantuneet siat purevat toistensa saporaita. Olosuhteisiin vaikuttamalla voidaan vähentää saporoiden purentaa ja näin vähennetään myös tulehduksiin tarvittavien antibioottien käyttöä.

Vieroitetuilla porsailla on oltava:

- Katoksellinen kiinteälattiainen makuualue, joka on lämmitettävissä (kaksi-ilmastokarsina)
- Porsailla tulee olla koko ajan helposti saatavilla heinää, olkea tai muuta muokattavaa ja syötävää ainesta virikemateriaalina.

Materiaalit ja ruokinta on kuvattava kirjallisesti.

Korvaustaso: 69 €/ey/vuosi

EHK 12 - Lihaskojen olosuhteiden parantaminen

Ehtoja on noudatettava kaikilla tilan 3-8 kuukauden ikäisillä lihasioilla.

Viljelijän on huolehdittava jatkuvasti lihasikojen hyvistä olosuhteista (sikojen hyvinvoinnin tarkempi seuranta, kuivitus, päivittäin lisättävät virikkeet, tila, ruokinnan sopivuus ja saatavuus, ruokintakertojen määrä), jotta siat voisivat hyvin. Sikalan olosuhteita ja sikojen hoitoa mitataan ehjien saporoiden hyvinvointimittarilla. Teurastamon lihantarkastuksessa seurataan hännänpurentaa ja mittarina on riippumattoman tahon hännänpurennan analyysi. Lihantarkastuksessa todettujen ehjien häntien määrä tulee olla yli 95%.

Olosuhteisiin vaikuttamalla voidaan vähentää saporoiden purentaa ja näin vähennetään myös tulehduksiin tarvittavien antibioottien käyttöä. Viljelijä kirjaa toimet.

Korvaustaso: 59 €/ey/vuosi

Lampaat ja vuohet

EHK 13 - Lampaiden ja vuohien hyvinvointisuunnitelma

Ehtoja on noudatettava kaikilla tilan lampailla ja vuohilla.

Kaikilla hyvinvointisitoumuksen tehneillä viljelijöillä on kokonaisvaltainen lampaiden ja vuohien hyvinvointisuunnitelma sitoumuksen alusta alkaen.

Hyvinvointisuunnitelma on vuosittainen toiminnan hallinta- ja kehittämissuunnitelma, joka sisältää tilakohtaisia toimia lampaiden ja vuohien hyvinvoinnista, terveydenhoidosta ja bioturvallisuudesta. Viljelijä tekee suunnitelman vuosittain tilan olosuhteet ja tuotantotapa huomioon ottaen. Hyvinvointisuunnitelmassa on kuvattava olosuhteet, varautuminen häiriötilanteisiin, tuotannon- ja ruokinnan toteuttaminen, tautisuojaus, hyvinvoinnin parantaminen sekä mahdolliset havainnot ja kehittämistarpeet.

Korvaustaso: 17 €/ey/vuosi

EHK 14 - Lampaiden ja vuohien olosuhteiden parantaminen

Ehtoja on noudatettava kaikilla tilan lampailla ja vuohilla.

Lampaita ja vuohia on pidettävä ryhmäkarsinoissa, joissa on oltava kiinteäpohjainen, hyvin kuivitettu ja pehmeä makuualue, jonne kaikki eläimet mahtuvat samanaikaisesti makaamaan. Jos lammasta tai vuohta pidetään hyväksyttävästä syystä yksinään, karsinan on oltava vähintään 2 m² ja muodoltaan sellainen, että lammas tai vuohi pääsee siinä esteettä kääntymään ympäri. Näköyhteys muihin lampaisiin tai vuohiin on oltava.

Pässi ja vuohipukit tulee pitää ryhmäkarsinassa, ellei eläinlääketieteellinen syy tai aggressiivinen käytös edellytä eristämistä. Jos tilalla on vain yksi pässi/vuohipukki, tulee noudattaa edellä mainittuja yksilökarsinan kriteereitä. Ryhmäkarsinassa pässiä/vuohipukkia kohden tulee olla tilaa vähintään 2 m².

Uuhelle ja sen vastasyntyneille karitsoille on oltava karitsointikarsina, jossa eläinten käytössä olevaa lattiapinta-alaa on vähintään 2,2 m² ja jossa on lämmitysmahdollisuus ja/tai tilan tulee olla lämpöeristetty. Karitsoilla on oltava karitsakamarit kahden viikon iästä alkaen vieroitukseen saakka. Vaatimukset karitsointikarsinoista ja karitsakamareista eivät koske uuhia ja karitsoita, jotka ovat laitumella. Sairas- ja hoitokarsinat voivat olla myös usean eläimen yhteiskäyttöisiä, mutta eläimen eristämiseen on varauduttava. Sairas- ja hoitokarsinan on oltava kiinteäpohjainen ja sen makuualueen hyvin kuivitettu, pehmeä ja siinä on oltava eläimen lämmitysmahdollisuus. Useamman eläimen yhteisesti käyttämässä sairaus- ja hoitokarsinassa tai yksilökarsinassa tilaa on oltava vähintään 2 m² vähintään 3 kuukauden ikäistä lammasta tai vuohta kohden.

Korvaustaso: 94 €/ey/vuosi

EHK 15 - Lampaiden ja vuohien laidunnus

Ehtoja on noudatettava kaikilla tilan yli 3 kk lampailla ja yli 12 kk vuohilla.

Lampaat ja vuohet on päästettävä laitumelle vähintään 90 päivänä. Pässien ja vuohipukkien laidunnus voidaan korvata ulkoilulla.

Laitumella vuohilla on oltava mahdollisuus toteuttaa luontaista kiipeilytarvettaan.

Laidunnus on kirjattava.

Jos tilalla on sitoumus lampaista ja/tai vuohia koskevasta luonnonmukaisesta kotieläintuotannosta, toimenpidettä lampaiden ja vuohien laidunnuksesta ei voi valita.

Korvaustaso: 33 €/ey/vuosi

Siipikarja

EHK 16 - Siipikarjan hyvinvointisuunnitelma

Ehtoja on noudatettava kaikilla tilan broilereilla, kalkkunoilla ja munivilla kanoilla sekä munivien kanojen emoilla.

Kaikilla hyvinvointisitoumuksen tehneillä viljelijöillä on kokonaisvaltainen siipikarjan hyvinvointisuunnitelma sitoumuksen alusta alkaen.

Hyvinvointisuunnitelma on vuosittainen toiminnan hallinta- ja kehittämissuunnitelma, joka sisältää tilakohtaisia toimia siipikarjan hyvinvoinnista, terveydenhoidosta ja bioturvallisuudesta. Viljelijä tekee suunnitelman vuosittain tilan olosuhteet ja tuotantotapa huomioon ottaen. Hyvinvointisuunnitelmassa on kuvattava olosuhteet, tautisuojaus, hyvinvoinnin parantaminen, ruokinnan toteuttaminen sekä mahdolliset havainnot ja kehittämistarpeet.

Korvaustaso: 9 €/ey/vuosi

EHK 17 - Siipikarjan olosuhteiden parantaminen

Ehtoja on noudatettava kaikilla tilan broilereilla, kalkkunoilla ja munivilla kanoilla sekä munivien kanojen emoilla. Toimenpidettä ei voi valita virikehäkkituotantoon.

Viljelijän on huolehdittava jatkuvasti eläinten hyvinvoinnin tarkemmasta seurannasta, kasvattamon lämmityksestä, ilmanvaihdosta, kosteudesta ja muista olosuhteista, jotta linnut voivat hyvin. Kasvattamossa on oltava kaikkien lintujen käytössä virikkeitä, tasoja, rampeja tai orsia. Viljelijä on kirjattava mitä toimenpiteitä olosuhteiden parantamiseksi tehdään ja virikkeitä tilalla on käytössä.

Olosuhteiden mittareina käytetään broilereilla jalkapohja-arviointeja ja vesipöhön vuoksi hylättyjen prosenttiosuutta, kalkkunoilla ilmapussitulehdusten prosenttiosuutta ja munivilla kanoilla lannasta haihtuvan ammoniakkin arvoja.

Broilerin kasvatusaikaista hyvinvointia mitataan lihantarkastuksessa tarkastuseläinlääkärin antamilla eräkohtaisilla jalkapohjatulehdusarvioinnin tuloksilla ja vesipöhön vuoksi hylättyjen ruhojen prosenttiosuudella. Puolivuosisissa teuraseräraporteissa vesipöhön vuoksi hylättyjen ruhojen %-osuus ei saa ylittää 1 % ja jalkapohjatulehdusarvioinnin tuloksen on oltava alle 30 pistettä. Mikäli jalkapohjatulehdusarvioinnin tulos on alle 25 pistettä, vesipöhön vuoksi hylättyjen ruhojen osuutta ei huomioida.

Kalkkunoiden hyvinvointia mitataan lihantarkastuksessa ilmapussintulehdusten kokoruhohylkäysten prosenttiosuudella, jonka puolivuosisuorien arvojen on oltava alle 2%.

Munivien kanojen hyvinvointia mitataan hallin ilman laadun ja ilman ammoniakkipitoisuuden arvoilla. Kanalan ilman viikkokohtainen ammoniakkipitoisuusarvo tulee avokanalassa olla alle 18 ppm.

Korvaustaso: 27 €/ey/vuosi